

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

Zakon Br. 04/L-155

O PLATNOM SISTEMU

Skupština Republike Kosova

Na osnovu člana 65(1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja,

ZAKON O PLATNOM SISTEMU

DEO I
OPŠTE ODREDBE

POGLAVLJE I
DELOKRUG I DEFINICIJE

Član 1
Delokrug

1. U skladu sa Zakonom br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosovo, Centralna Banka je jedini nadležan organ za regulisanje i nadzor platnog sistema u Republici Kosovo, s ciljem da obezbedi njegovu sigurnost, pouzdanost i efikasnost.

2. U cilju regulisanja platnog sistema ovaj Zakon utvrđuje:

- 2.1. uslove pod kojima su platne institucije koje nude ovlašćene platne usluge i platne operatere, sisteme kliringa, poravnanja i hartije od vrednosti, licencirane od Centralne Banke;
- 2.2. uslove i standardi pod kojima takve usluge mogu biti pružene i operiranje plaćanjem, kliringom i sistemom poravnanja hartija od vrednosti;
- 2.3. sredstva i procedure pod kojima Centralna Banka može izvršavati svoje moći nadzora.

3. Koliko god ovo bude imalo uticaja na prava i obaveze relevantnih strana kao i trećih strana i bez prejudiciranja bilo kojih drugih moći Centralne Banke na osnovu bilo kojih drugih zakona Republike Kosovo, ovaj zakon će obezbediti pravila o izvršavanju platnih transakcija i jačanje sporazuma o kliringu i poravnanju, uključujući i slučajeve nesolventnosti jednog od učesnika sistema.

Član 2 **Definicije**

1. U ovom zakonu, ukoliko kontekst ne zahteva drugačije, korišćeni izrazi imaju ovo značenje:

1.1. **Agent** - lice koje radi u ime banke ili druge platne institucije radi obezbeđenja nekih od njihovih usluga;

1.2. **Centralna Banka** - Centralna Banka Republike Kosova;

1.3. **Glavna stranka** - entitet koji posreduje između učesnika sistema i koji radi kao isključiva stranka tih učesnika sistema u vezi sa njihovim platnim nalogima;

1.4. **Centralni depozitor hartija od vrednosti** - entitet u čijem registru su imobilisane hartije od vrednosti ili drugi finansijski instrumenti i koji omogućuje njihove transakcije da se konačno procesuiraju po knjigama;

1.5. **Kliring** - proces transmisije, poravnanja i/ili potvrđivanja fondova ili hartija od vrednosti instrukcija transfera pre poravnanja i uključuje mrežu instrukcija i utvrđivanje krajnje pozicije za poravnanje;

1.6. **Kliring kuća** - odgovoran entitet za izračunavanje neto pozicija učesnika sistema, moguću glavnu stranku i/ili mogućeg agenta poravnanja;

1.7. **Kliring sistem** - skup procedura gde finansijske institucije predstavljaju i razmenjuju informacije u vezi sa transferom fondova, hartijama od vrednosti ili druge finansijske instrumente drugim finansijskim institucijama preko centralizovanog sistema ili na jednoj lokaciji i uključuje mehanizme za izračunavanje pozicija učesnika sistema na bilateralnim i multilateralnim osnovama sa namerom da oni poravnaju svoje obaveze;

1.8. **Kolateral** - sva moguća sredstva stavljena pod zalog, sporazum o ponovnoj kupovini ili slični sporazum, ili s druge strane, za svrhu osiguranja prava i obaveza koja potencijalno proizilaze u vezi sa sistemom, ili obezbeđenim za Centralnu Banku;

1.9. **Elektronski novac** - elektronski, uključujući magnetski, uskladištena monetarna vrednost kako je predstavljena nalogom izdavaoca, koji je izdat nakon prijema fondova za svrhu izvršenja platnih transakcija i koji je prihvaćen kao način plaćanja od lica koje nisu izdavaoci;

1.10. **Finansijska institucija** - subjekti kao što je banka, kancelarije menjačnica, kompanije osiguranja, penzijski fondovi i drugi subjekti koji vrše finansijske aktivnosti, kao što je utvrđeno u relevantnim zakonima u smislu ovog zakona, za koji je zakonom Centralnoj banci dat supervizioni autoritet;

1.11. **Postupak nesolventnosti** - bilo koje kolektivne mere koje su navedene u bilo kom važećem zakonu, bilo da rastavi učesnika sistema ili da ga reorganizuje, bilo dobrovoljno ili nedobrovoljno, ili da obustavi njegove poslove, uključujući postupke nesolventnosti gde takve mere sadrže i suspenziju, ili nametanje ograničenja na platne naloge i plaćanja;

1.12. **Novčane doznake** - platna usluga gde su fondovi primljeni od platioca, bez ikakvog kreiranja računa na ime platioca ili primaoca, samo za svrhu transfere odgovarajuće sume primaocu ili drugoj

platnoj instituciji koja radi u ime primaoca, i/ili gde su takvi fondovi primljeni u ime i omogućeni za primaoca;

1.13. **Platni sistem Republike Kosovo** - nacionalni platni sistem u celini, i uključuje bilo koji platni sistem/ transfera, sistem poravnanja hartija od vrednosti, kliring sistem i bilo koji aranžman koji se koristi u procesu a koji utiče na platne transakcije;

1.14. **Netoizacija** – utvrđivanje neto potraživanje ili utvrđivanje konačne vrednosti neto otplatne obaveze potraživanja između dva (2) ili više učesnika sistema u okviru ovog sistema;

1.15. **Sporazum netoizacije** - pismeni sporazum za pretvaranje nekoliko naloga ili obaveza u jedan neto nalog ili jednu neto obavezu i uključuje bilateralnu netoizaciju, multilateralnu, netoizacija obaveza, zatvorena netoizacija, platni netoizirani aranžman ili kombinacija bilo kojih od gore navedenih;

1.16. **Zaključna netoizacija** – sporazum netoizacije prema kojoj, nakon dešavanja određenih događaja među strankama u sporazumu, jedna ili sve transakcije koje se tiču tih zaključenih netoizirani sporazumi mogu biti zaključene, i u slučaju ovakvog zaključka, zaključna vrednosti transakcije postaje prinudna i isplativa;

1.17. **Prinudna netoizacija** - sporazum netoizacije između strana za seriju transakcija gde se održava jedan račun dužničkih suma a prava i obaveze stranaka u vezi sa računom se kontinuelno gase i zamenjuju se sa jednom novom sumom koja će biti isplativa od jedne za drugu stranu.

1.18. **Nadzor** - moć Centralne Banke da reguliše, nametne standard, ovlasti, licencira, registruje i vrši monitoring preko posrednih i neposrednih inspekcija platnih usluga i operacije plaćanja, kliringa i sistema poravnanja hartija od vrednosti koji operiraju u Republici Kosovo, na osnovu određenog slučaja, uz objektiv razvoja jednog efikasnog, pouzdanog i sigurnog nacionalnog platnog sistema, kontrole rizika, zaštite klijenata, integraciju i interoperativnost sistema, kao i konkurentskih tržišnih uslova;

1.19. **Platna institucija** - bilo banka ili finansijska institucija kojoj je odobreno ovlašćenje od Centralne Banke u skladu sa ovim zakonom da pruža platne usluge;

1.20. **Plati instrument** - bilo koji instrument ili proces koji omogućuje nosiocu (korisniku) da izda platni nalog, uključujući karticu, materijalni ili nematerijalni uređaj ili bilo koji drugi način pristupa računu ili platnom sistemu. Ovaj pojam ne uključuje kartice ili druge uređaje koji su izdati od trgovine za jedinstveno korišćenje u njihovim trgovinama ili lancima trgovine;

1.21. **Platni nalog** - bilo koja instrukcija od strane platioca ili primaoca za njegovu/njenu platnu instrukciju zahtevajući izvršenje platne transakcije;

1.22. **Platna instrukcija** - bilo koju aktivnost, individualnu ili zajedničku koja dozvoljava izvršavanje platnih transakcija, uključujući i izdavanje i upravljanje platnim instrumentima, onih aktivnosti koje omogućuju depozite novca i povlačenje, bilo koje druge funkcije koja odatle proizilazi. Ovaj pojam ne uključuje provizije za elektronske usluge ili telekomunikacione usluge;

1.23. **Korisnik platne usluge** - fizička osoba ili pravni entitet koji koristi platnu uslugu bilo kao platioc ili kao primalac, ili oba;

1.24. **Platni sistem** - sistem gde dve ili više strane saraduju na omogućavanje izvršenja plaćanje ili da pomognu novčani opticaj i uključuje bilo koji sporazum i/ili postupak za procesuiranje, razmenu, kliring, strukturiranje i/ili poravnanje platnih transakcija. Ovaj pojam uključuje i razmene za platne instrumente;

1.25. **Platna transakcija** - akt, iniciran od strane platioca ili primaoca, o postavljanju, transfere ili povlačenju fondova, bez obzira na bilo koje podložne obaveze između platioca i primaoca;

1.26. **Agent poravnanja** - entitet koji obezbeđuje učesnicima sistema i/ili glavna stranka koja učestvuje u sistemu, poravnanje računa preko kojih se nalozi o transferu poravnjavaju, kao što to može biti slučaj, produžavanje kredita takvim učesnicima u sistemu ili glavnom agentu za svrhe poravnanja;

1.27. **Pravila o poravnanju** - pravila, bilo kako utemeljena, koja obezbeđuju osnove po kojima se platne obaveze izračunavaju, povezane ili poravnane i uključuju pravila za preduzimanje akcija u slučaju da jedan učesnik u sistemu nije u mogućnosti ili najverovatnije neće biti u mogućnosti da ispuni svoje obaveze prema kliring kući, glavnoj stranci ili drugom učesniku u sistemu;

1.28. **Poravnanje** - akt ispunjavanja obaveza putem transfera fondova, hartija od vrednosti ili drugih finansijskih instrumenata između dve ili više strana;

1.29. **Sistem poravnanja hartija od vrednosti** - sistem koji omogućava kliring, depozit i/ili poravnanje hartija od vrednosti ili drugih finansijskih instrumenata;

1.30. **Sistem** – osim ako nije drugačije navedeno, tiče se sistemu plaćanja, kliringa ili poravnanja hartija od vrednosti;

1.31. **Operator sistema** - entitet koji rukovodi operacijama i/ili administracijom sistema plaćanja, kliringa ili poravnanja hartija od vrednosti;

1.32. **Učesnik sistema** - član sistema plaćanja, kliringa ili poravnanja hartija od vrednosti ili strana u sporazumu koja utemeljuje sistem. Ovo može uključivati indirektne učesnike;

1.33. **Sistemska rizik** - rizik da neuspeh jednog učesnika u sistemu, ili jednog učesnika na finansijskom tržištu uopšteno, da ispuni zatražene obaveze može prouzrokovati da drugi učesnici sistema ili finansijske institucije ne budu u stanju da ispune svoje obaveze kada pristignu. Takav neuspeh može prouzrokovati značajan problem likvidnosti i novca, i kao rezultat, može zapretiti stabilnosti finansijskih tržišta.

DEO II

REGULISANJE I NADZOR PLATNOG SISTEMA

POGLAVLJE I

OVLAŠĆENJE I LICENCIRANJE

Član 3

Odredbe platnih usluga

1. Dole navedenim subjektima će biti dozvoljeno da pružaju platne usluge u Republici Kosovo:

1.1. Banke koje su regulisane i ispravno licencirane od strane Centralne Banke u skladu sa zakonom o bankama, mikrofinansijskim institucijama i nebankarskim finansijskim institucijama;

1.2. Finansijske institucije ovlašćene od Centralne Banke osnovane zakonom o bankama, mikrofinansijskim institucijama i ne bankarske institucije da se uključe u platne usluge navedeno ovlašćenjem.

2. Da bi dobile ovlašćenje, finansijske institucije treba ispuniti dole navedene uslove:

2.1. da imaju i održavaju minimalni uplaćeni kapital kao što je to zatraženo odgovarajućim zakonom;

2.2. da obezbede fondove koji su primljeni od strane korisnika platnih usluga ili preko neke druge platne institucije radi izvršenja platnih transakcija, time što ih neće mešati u bilo koje vreme sa fondovima trećih strana i čineći ih zaštićenim od naloga drugih kreditora platne institucije, pogotovo u slučaju nesolventnosti;

2.3. da imaju jake upravne aranžmane za svoje poslove platnih usluga, što uključuje jasnu organizacionu strukturu sa dobro definisanim, transparentim i održivim linijama odgovornosti, efektivnu procedure za identifikaciju, upravljanje, nadzor i izveštavanje rizika kojima je ona ili može biti izložena, kao i adekvatne mehanizme unutrašnje kontrole, uključujući dobre procedure administracije i računovodstva; ti aranžmani, procedure i mehanizmi trebaju biti sveobuhvatni i proporcionalni po prirodi, skali i kompleksnosti pruženih platnih usluga;

2.4. Da imaju jasna pravila za rešavanje sporova koji su povezani sa platnim uslugama;

2.5. Da imaju siguran sistem informativne tehnologije i adekvatne međukacije radi osiguranja interoperativnosti i pristupa, kao i efikasne procedure vanrednih slučajeva i nezgoda.

3. Radi ispunjavanja uslova utvrđene u stavu 2. ovog člana, aplikant će radi ovlašćenja treba obezbediti sledeće informacije:

3.1. opis prirode i delokrug usluga koje će se pružati i kako ove usluge uklopiti sa njegovom sveukupnom poslovnom strategijom, zajedno sa poslovnim planom, uključujući i prognozu izračunavanja budžeta za prve tri (3) finansijske godine koja demonstrira da je aplikant u stanju da primeni odgovarajuće i proporcionalne sisteme, izvore i procedure radi dobrog i stabilnog operiranja;

3.2. lista produkta i usluga koje će se pružati;

3.3.opis pravne strukture šeme koja će obezbeđivati uslugu, uključujući i pravnu definiciju odnosa sa bilo kojom bankom iz kojih se jasno vidi kako su odgovornosti podeljene i rizici izbegnuti ili umanjeni;

3.4.kriterijum za odabiranje agenata i/ili podugovaranje delova aktivnosti, ukoliko je moguće;

3.5.kopiju sporazuma iz bilo koje agencije ili podugovor, ukoliko je moguće, bilo individualni ili standardni;

3.6.dokazi da ima adekvatan broj osoblja, nadležnih i pouzdani menadžmenta, obučeni na odgovarajući način za poslovne zahteve operacionalne potrebe i za menadžiranje rizika u svim situacijama;

3.7.potpisani dokument sa detaljnim osobinama i operativnim modalitetima svih IT međuveza koje se koriste, uključujući i operativne sisteme i softver.

3.8.opis dijagrama konfiguracije svakog elektgronskog platnog sistema institucije i njegove mogućnosti uključujući sve uslove, kao što sledi:

3.8.1.da je elektronski platni sistem povezan sa drugim matičnim sistemima ili infrastrukturom mreže institucije;

3.8.2. kao transakcije i podaci koji se prenose mrežom, proces brisanja i vremenski period;

3.8.3. kakve vrste telekomunikacijskih linija i pristupa sa daljine ima;

3.8.4. kakve kontrole i kakve mere bezbednosti su instalirane.

3.9. Listu komponenata i cilja softvera i haftvera u elektronskoj platnoj infrastrukturi;

3.10.detaljan opis kako je sistem interoperativan sa drugim postojećim sistemima elektronskog plaćanja;

3.11.detaljan opis kako se primenjuju relevantni odgovarajući međunarodni, nacionalni i industrijski standardi, smernice i preporuke uvek kada je to potrebno;

3.12.jedan potpisani dokument o odgovarajući deo politika i pravila i proceduralnih priručnika bezbednosti koji u minimumu sadrže: (1) opis obezbeđenja organizovanja institucije; (2) utvrđivanje odgovornosti za dizajniranje, implementaciju, monitoring i ažuriranje informacija o bezbednosnim merama; i (3) utvrđene procedure za evaluaciju saglasnosti pravilnika, nametanje disciplinskih mera i izveštavanje o bezbednosnim prekršajima.

3.13.potpisani dokument koji opisuje eventualne i planove za oporavak od katastrofe za postrojenja elektronskog plaćanja i scenario događaja/plan za upravljanje problemom/ programom rešavanja ili adresiranja problema, kao što su žalbe, greške i upadi i dostupnost postrojenja za povratak u ranije stanje;

3.14.Dokaze za sposobnost delovanja u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca finansiranja terorizma;

3.15.detalji o merama za zaštitu klijenata, uključujući i opcionalne mehanizme klijenata i program svesnosti klijenata;

3.16.pravilnik o detaljima čuvanja podataka;

3.17.dokaz o sertifikaciji infrastrukture tehnologije korišćene za operiranje mrežom od nadležnih institucija;

- 3.18. identitet lica koje održavaju aplikanta, direktno ili indirektno, kvalifikovane akcije nosoca.
- 3.19. identitet direktora i osoba odgovornih za menadžment entiteta koji obezbeđuje usluge, i kada je to relevantno, osobe odgovorne za menadžment odgovarajućih aktivnosti platnih usluga;
- 3.20. pravni status aplikanta;
- 3.21. identitet spoljnih ugovorena revizora koji za reviziju i revizijskih firmi;
- 3.22. bilo koje druge zahteve definisane od Centralne Banke koja se odnosi zatraženom uslugom.

Član 4

Izdavanje elektronskog novca

1. Kao dodatak opštim uslovima navedenim za provizije platnih usluga, a pogotovo u vezi sa izdavanjem i/ili upravljanjem platnim instrumentima, finansijska institucija koja izdaje elektronski novac pomoću kartica snabdevenih sa vrednošću ili pomoću drugih uređaja, treba ispuniti sledeće uslove:

- 1.1. Provajderi elektronskog novca trebaju preduzeti mere da podnesu statistike o novcu koji je postavljen i oslobođene vrednosti u njihovim periodičnim finansijskim izjavama. Dovoljne i pouzdane informacije takođe treba obezbediti radi nadzora i kontrole kvantiteta i brzine ponude elektronskog novca u ekonomiji;
- 1.2. samo će banke učestvovati u kliringu elektronskog novca i mehanizmu poravnanja;
- 1.3. provizije o krajnjim poravnanjima ne kasnije od dvadeset i četiri sata nakon što je platni nalog iniciran u bankarskom sistemu treba biti osiguran;
- 1.4. izdavači će biti obavezni da povrate vrednost elektronskog novca po paritetu, nakon zahteva. Upravljanje osnovnim podizanjima i povraćaj vrednosti elektronskog novca od strane izdavača treba biti jasno definisan.

Člane 5

Operacije sistema

1. Bankama se, kao pravilno regulisanim i licenciranim od Centralne Banke, može dozvoliti da operiraju sistemom na osnovu licence izdate od Centralne Banke.

2. Da bi radila na sistemu, moraju se ispuniti sledeći uslovi:

2.1. Operator sistema ima finansijske izvore koji su dovoljni za pravilnu performansu njegovih funkcija kao i za siguran, jasan i efikasan rad na odgovarajućem sistemu; posebno, operator sistema u svo vreme ima sto hiljada (100.000€) evra uplaćenog kapitala i najmanje sto hiljada (100.000€) evra u depozitima banke. Ove sume se mogu promeniti nakon odgovarajućeg obaveštenja iz Centralne Banke;

2.2. Operator sistema treba imati pogodne i dovoljne kako tehničke tako i organizacione veštine da radi na sistemu, uključujući i potrebne mehanizme za dostizanje unutrašnje kontrole i menadžment rizika ukoliko je povezan sa operacijama sistema. Posebno, operator sistema ima razvijene:

2.2.1. detalje o funkciji unutrašnje revizije uključujući strukturu, opseg, linije izveštavanja i regularnost izveštavanja;

2.2.2. analizu funkcija informativne tehnologije, uključujući opseg, strukturu i linije izveštavanja sa pridruženom organizacionom šemom, kao i dokaz da su odgovarajuće institucije potvrdile tehnološku infrastrukturu koja operira sistemom;

- 2.2.3. plan ljudskih resursa radi osiguranja adekvatnih izvora za operiranje sistemom;
- 2.2.4. operator sistema ima validnu strategiju i poslovni plan koji je podržan realnim predviđanjima za elemente budžeta i listu prihoda za pet godina;
- 2.2.5. osobe predložene za članove višeg menadžmenta operatora sistema treba da budu profesionalno kvalifikovane i poštene osobe;
- 2.2.6. pristup postrojenjima sistema je pravni kriter subjekta, transparentnog, nediskriminatornog i proporcionalnog kriterijuma koji je dizajniran da čuva red funkcije sistema i interese učesnika sistema;
- 2.2.7. likvidnost poravnanja naloga prihvaćenih od sistema je zagarantovana, i sačuvana od kreditnog rizika;
- 2.2.8. sistem ima zadovoljavajuće mere zaštite od tehničkih kvarova;
- 2.2.9. bilo koje druge uslove koji se smatraju potrebnim od strane Centralne Banke.

3. Sistem mora imati pravilnik koji utvrđuje:

- 3.1. jasne kriterijume za pristup, prekid pristupa i završetak pristupa koji su u skladu sa podstavom 2.2.6. ovog člana;
- 3.2. jasna i adekvatna pravila o prijemu, neopozivosti, poravnanju i definitivnim karakterima platnih naloga;
- 3.3. jasna i adekvatna pravila o poravnanju i platnim mehanizmima;
- 3.4. jasna i adekvatna pravila o upravljanju svim relevantnim rizicima uključujući pogotovo pravila za upravljanje aktivnim učesnicima sistema;
- 3.5. jasna i adekvatna pravila o cenama koje su u skladu sa ovim zakonom;
- 3.6. jasna i adekvatna pravila o odgovarajućim odgovornostima i obavezama operatora sistema i učesnika u sistemu;
- 3.7. jasna i adekvatna pravila o vanrednim situacijama i kontinuitetu poslova;
- 3.8. bilo koji drugi element koji se s vremena na vreme može utemeljiti od strane Centralne Banke.

Član 6

Procedure ovlašćenja i licenciranja

1. Osim ukoliko nije drugačije navedeno u bilo kojoj meri implementacije ovog zakona, procedure ovlašćenja ili licenciranja će biti kao što sledi:

- 1.1. prijava za dobijanje ili promenu licence/ovlašćenja treba biti pismeno podneta Centralnoj Banci;
- 1.2. nakon podnošenja, od aplikanta će se zatražiti da plati nepovratnu naknadu utvrđenu od Centralne Banke zajedno sa kompletiranom prijavom;

- 1.3. Centralna Banka će biti u prilici da podnese zahteve za pojašnjenja i dodatne informacije po potrebi tokom procesa evaluacije u roku od devedeset (90) dana od prijema;
- 1.4. Centralna Banka mora obezbediti pismeni odgovor aplikantu gde će ili dati odobrenje ili odbiti aplikanta u roku od devedeset (90) dana od dana prijema kompletirane prijave. Međutim, ukoliko je prijava podneta a nije kompletirana i Centralna Banka je podnela zahtev za pojašnjenje ili dodatne informacije, procedura se prekida i aplikant će imati period od devedeset (90) dana da kompletira prijavu ili će prijava biti automatski odbačena;
- 1.5. u slučaju odluke da se odbije odobrenje aplikantu za licencu ili ovlašćenje, aplikant će biti pismeno obavešten od Centralne Banke o razlozima odbijanja. Aplikantu će biti dozvoljeno da se žali kao i da ponovo podnese prijavu;
- 1.6. u toku odobravanja, centralna banka može da zatraži dodatne podatke u vezi sa zahtevima i uslovima predviđenim ovim zakonom;
- 1.7. licenca ili ovlašćenje će biti odobreno na neodređeni period i ne može biti preneto na bilo koju drugu osobu, ili preneto na pravnog naslednika.
2. U slučaju da neka vrsta usluge ili eventualnog sistema nije pokrivena postojećim opštim merama Centralne Banke, vreme i sekvenca akcija navedenih u ovom članu za dobijanje licence ili ovlašćenja se neće koristiti i Centralna Banka će raditi u bliskoj saradnji sa aplikantom radi identifikacije rizika i nedostataka u navedenoj poslovnoj šemi i usvojiće sve relevantne regulatorne mere da bi dozvolila efikasnu i sigurnu odredbu te nove usluge.

Član 7

Poništenje ovlašćenja ili licence

1. Centralna banka može poništiti ili ukinuti jedno ovlašćenje/licenciju, ako:
- 1.1. finansijska institucija / operator sistema nije počeo sa pružanjem platnih usluga / operacija u roku od dvanaest (12) meseci nakon datuma ovlašćenja / licenciranja;
 - 1.2. finansijska institucija / operator sistema je prestao pružati platne usluge / operacije za period koji prelazi jedan (1) mesec;
 - 1.3. finansijska institucija / operator sistema je dobio ovlašćenje / licencu putem lažnih izjava ili na neki drugi neregularan način;
 - 1.4. finansijska institucija / operator sistema ne sprovodi važeće uslove ovlašćenja / licence na svakodnevnom osnovama;
 - 1.5. finansijska institucija / operator sistema nije u stanju da se povinuje nalogu datom od Centralne Banke na osnovu člana 8 ovog zakona;
 - 1.6. finansijska institucija / operator sistema uđe u postupak nesolventosti;

- 1.7. pružanje platnih usluga ili operacije sistema ugrožava stabilnost finansijskog sistema na Kosovu; ili
- 1.8. pružanje platnih usluga nije više u interesu javnosti ili u interesu učesnika u sistemu.
2. Odmah nakon donošenja odluke da se povuče ili obustavlja licence, Centralna Banka će obavestiti finansijsku instituciju ili operatora sistema koji je u pitanju, i objaviće obaveštenje na onaj način na koji Centralna Banka smatra pravilnim.

POGLAVLJE II NADZOR

Član 8 Opšte moći Centralne Banke

1. U cilju efikasne i transparentne kontrole nacionalnog platnog sistema kao jedne celine i njegovih relevantnih delova, centralna banka određuje:
- 1.1. standarde, pravila i opšte direktive za pružanje platnih usluga i/ili operiranje sistema na osnovu Uredba i uputstava;
 - 1.2. donosi naredbe, ocenjuje i obezbeđuje primenu standarda, pravila i određenih direktiva kroz kontrolu u zemlji i van nje, uključujući postavljanje uslova, promociju efikasnosti i korišćenje usluga elektronskih isplata, poticaj saradnje i koordinacije zainteresovanih strana.
2. Centralna Banka će imati pravo da preduzme sledeće korake:
- 2.1. da zatraži od platne institucije ili operatora sistema da obezbedi informacije i potrebne podatke za nadzor saglasnosti;
 - 2.2. da izvrši posredne inspekcije u platnoj instituciji ili operatoru sistema, kod bilo kog agenta ili treće strane koja pruža usluge pod odgovornošću platne institucije ili operatora sistema;
 - 2.3. da donosi pravilnike, instrukcije i naloge, otkáže ovlašćenje ili licencu i/ili nametne administrativne kazne kao što je to dalje precizirano u ovom zakonu.
3. Prilikom implementacije njene politike o nadzoru, Centralna Banka će pratiti koliko je to moguće međunarodne standarde, kao i transparentnost i konstantan dijalog sa tržištem, u punoj saradnji sa drugim relevantnim domaćim i međunarodnim organima.
4. Centralna Banka će utemeljiti Nacionalni Platni Savet kojeg će činiti svi glavni akteri tržišta kao savetodavno telo za Centralnu Banku i regulisaće njegove funkcije.

Član 9

Opšti autoritet da nametne uslove

1. Bez obzira na mere opštih ovlašćenja Centralne Banke u članu 8 i korektivnih mera navedenih u članu 20 ovog zakona, Centralna Banka, može usvojiti ili nametnuti u pogledu platnih institucija ili operatora sistema uslove koji imaju poseban cilj osiguranje poštovanja objektivna njene politike nadzora.
2. Svaka naredba izdata na osnovu ovog člana će biti saopštena osobi kojoj je upućena i stupiće i ima će efekta od datuma donošenja. Naradba je obavezujuća za osobu kojoj je ona upućena.
3. Odmah nakon implemetacije naredbe i kompletiranja bilo kakvih akcija koje su zatražene u vezi s tim, osoba kojoj je data treba obavestiti Centralnu Banku da je naredba implementirana i da je akcija završena.

Član 10

Upravljanje korporacija i sistemi unutrašnje kontrole

1. Centralna Banka će imati autoritet da odobri glavnog izvršnog službenika i članove odbora direktora i višeg menadžmenta operatora sistema pre nego što odobri njegovu licencu da operira sistemom u Republici Kosovo.
2. Centralna Banka će imati autoritet da odbije predlog za glavnog izvršnog službenika ili člana odbora direktora ili višeg menadžmenta za operatora sistema na osnovu određivanja nedovoljnog ili neprikladnog iskustva, osuđivanja za prekršaj koji se tiče prevare ili nepoštenja ili kazne zatvora od više od šest (6) meseci.
3. Centralna banka može da zatraži razrešenje izvršnog direktora i članova odbora direktora i visokog menadžmenta operatora sistema ako dotična osoba podbacila u sprovođenju odredba ovog zakona, ili je suđena zatvorskom kaznom više od šest (6) meseci.
4. Centralna Banka može, zatražiti od vanjskih revizora operatora sistema ili platne institucije da izvrše određenu finansijsku ili drugu (uključujući bezbedonosnu) reviziju u vezi sa tim operatorima sistema ili platnim institucijama za svrhu nadzora utvrđenog ovim zakonom. Troškove tih revizija će snositi revizovani operator sistema ili platna institucija.
5. Operatori sistema treba da osnivaju i stavlja u funkciji unutrašnju reviziju koja je nezavisna i odvojena od drugih funkcija i aktivnosti operatora sistema i koja je odgovorna o sledećem:
 - 5.1. da stvara, sprovodi, i održava revizijski plan za pregled i ocenu podobnosti, efikasnosti sistema, mehanizama i aranžiranja unutrašnja revizija;
 - 5.2. da izdaju preporuke na osnovu rezultata posla koji je izvršen u skladu sa podstavom (5.1.) ovog stava;
 - 5.3. da se potvrdi skladnost sa tim preporukama;
 - 5.4. da izvesti odbor direktora operatora sistema u vezi sa stvarima unutrašnje revizije.

Član 11 **Režim pristupa**

1. Centralna Banka može nametnuti režim pristupa u vezi sa plaćanjem, kliringom ili sistemom poravnanja hartija od vrednosti za osobu koja odluči da pristupi sistemu, bez obzira da li je ta osoba učesnik sistema, operator sistema ili agent poravnanja, na onpsnovu pojmova i uslova koje Centralna Banka smatra pogodnim.
2. Prilikom razmatranja da li da nametne režim pristupa naveden u stavu 1. ovog člana, Centralna Banka će uzeti u obzir sledeće:
 - 2.1. ako određivanje ograničenja pristupa u vezi sa sistemom biti od javnog interesa;
 - 2.2. interese trenutnih učesnika u sistemu, operatora sistema kao i agenta za poravnanje;
 - 2.3. interese osoba koje će, u budućnosti, najverovatnije zatražiti ili želeći pristup sistemu;
 - 2.4. druge stvari koje Centralna Banka može smatrati relevantnim.
3. Centralna Banka, prilikom nametanja režima pristupa navedenog u stavu 1. ovog člana, treba osigurati da je režim pristupa fer i nediskriminantan.
4. Centralna Banka će imati autoritet da vrši varijacije ili da povuče režim pristupa na osnovu ocenjivanja gorenavedenih stavki kao što je precizirano u stavu 2. Ovog člana.

Član 12 **Podugovaranje aktivnosti**

1. Bankama i drugim ovlašćenim platnim institucijama i operatorima sistema će biti dozvoljeno da podugovore delove njihovih platnih aktivnosti trećiom stranama pod njihovom odgovornošću i na osnovu posebnog ovlašćenja od strane Centralne Banke.
2. Podugovaranje važnih operativnih funkcija se nemože uraditi na način na koji bi materijalno oštetio kvalitet platnih institucija ili unutrašnju kontrolu operatora sistema kao i mogućnosti Centralne Banke da nadzire skladnost platne institucije ili operatora sistema sa svim obavezama koje su precizirane u ovom zakonu.
3. Za svrhu stava 2. ovog člana, operativna funkcija će se smatrati važnom ukoliko bi kvar ili neuspeh prilikom performance materijalno oštetio kontinuinelno ispunjavanje platne institucije od strane platne institucije ili operatora sistema sa zahtevima navedenim u ovlašćenju ili njene licence, ili njene performance, ili trajnosti, ili kontinuitet njihovih aktivnosti.
4. Centralna Banka će se osigurati da kada platna institucija ili operator sistema podugovori važne operativne funkcije, to bude u skladu sa sledećim uslovima:
 - 4.1. podugovaranje neće rezultirati delegiranjem višeg menadžmenta od njihovih odgovornosti;
 - 4.2. odnos i obaveze platne institucije ili operatora sistema prema korisnicima platnih usluga ili učesnika u sistemu neće biti zloupotrebjeno;
 - 4.3. uslovi sa kojima platna institucija ili operator sistema moraju biti u skladu da bi bili ovlašćeni ili licencirani i da ostane tako u skladu sa ovim zakonom neće biti prekršeni;
 - 4.4. nijedan od drugih uslova na osnovu kojih je licenca dobijena neće biti odstranjen ili modifikovan.

Član 13

Korišćenje agenata

1. Bankama i drugim ovlašćenim platnim institucijama će biti dozvoljeno da koriste agente na osnovu posebnog ovlašćenja od strane Centralne Banke.
2. Kada platna institucija namerava da pruži platne usluge klijentima preko agenta, ona treba poslati Centralnoj Banci sledeće informacije:
 - 2.1. ime i adresu agenta;
 - 2.2. opis mehanizama unutrašnje kontrole koji će se koristiti od agenata u cilju ispunjavanja obaveza iz Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranje terorizma;
 - 2.3. identitet direktora ili osoba odgovornih za menadžment agenta koji će se koristiti prilikom pružanja platnih usluga i dokaz da su pravilne i pogodne osobe.
3. Kada Centralna Banka primi informaciju u skladu sa stavom 2. ovog člana, i nakon odobrenja odgovarajućeg ovlašćenja, onda će ona ubeležiti agenta u registar koji će biti dostupan javnosti.
4. Pre odobrenja ovlašćenja i navođenja agenta u registar, Centralna Banka treba, ukoliko ona smatra da su navedene informacije netačne, preduzeti dalje akcije radi verifikacije informacija.
5. Platne institucije će obezbediti da će obavestiti korisnike usluga o činjenici da agenti koji deluju u njihovo ime informisati za ovu činjenicu.

Član 14 Odgovornost

1. Kada će platne institucije ili operatori sistema oslanjaju na treće strane u vezi sa performansom operativnih funkcija, te platne institucije ili operatori sistema će preduzeti odgovarajuće korake da se osiguraju da su u skladnosti sa zahtevima navedenim u ovom zakonu.
2. Platne institucije i operatori sistema će biti u potpunosti odgovorni za bilo kakve radnje njihovih zaposlenih, bilo kog agenta ili entiteta sa kojim su aktivnosti podugovorene.

Član 15 Održavanje zapisa

1. Platne institucije i operatori sistema će čuvati sve odgovarajuće beleške u svrhu ovog zakona za najmanje pet (5) godina.

2. Beleške će biti čuvane u jednom medijumu koji dozvoljava gomilanje informacija na način koji je pristupačan za buduću orijentaciju od Centralne Banke i u takvoj formi i načinu na koji su ispunjeni sledeći uslovi:

2.1. centralna Banka mora biti u stanju da pristupi njima lako kao i da rekonstruiše bilo koji ključni deo procesuiranja svake isplate/poravnanja;

2.2. treba biti omogućena bilo kakva prepravka ili bilo koje druge izmene i dopune, kao i sadržaj zapisa pre bilo kakvih promena ili izmena, treba lako utvrditi;

2.3. ne sme biti moguće da se zapisi na drugi način mogu manipulirati ili promeniti.

Član 16

Operacije sistema i pružanje usluga od Centralne Banke

1. Centralna Banka može organizovati, učestvovati ili operirati jednim ili više od platnih sistema i obezbediti olakšice za te sisteme i njihove učesnike sistema, uključujući intradnevni kredit kolateralizovan prenošljivim hartijama od vrednosti vlade. Ona može učiniti učestvovanje u njenom sistemu obaveznim kada je ovo u javnom interesu.

2. Centralna Banka će takođe biti u stanju da radi kao agent poravnanja, glavna stranka, kliring kuća i depozitor glavnih hartija od vrednosti.

3. Proces licenciranja u ovom poglavlju se ne odnosi na plaćanje, kliring ili sisteme poravnanja hartija od vrednosti koji su u vlasništvu ili kojima operira Centralna Banka.

4. Bez obzira na stav 3, ovog člana plaćanje, kliring ili sistemi poravnanja hartija od vrednosti koji su u vlasništvu ili kojima operira Centralna Banka trebaju biti u skladu sa zahtevima usvojenim od Centralne Banke koja koristi slične licencirane sisteme.

Član 17

Lista sistema

Centralna Banka će objaviti listu licenciranih sistema i operatora sistema, kao i sisteme koji su u vlasništvu ili kojima operira Centralna Banka.

POGLAVLJE III

KONAČNOST, POJAČAVANJE POVEZIVANJA I NESOLVENTNOST

Član 18

Ishod i primenjivanje ovog člana

1. Bez obzira na bilo šta što je suprotno:

1.1. pravila poravnanja sistema su validna i obavezujuća za kliring kuću, učesnike u sistemu, centralnu glavnu stranku i Centralnu Banku. Bilo kakva akcija može biti validno inicirana ili bilo koja isplata može biti u skladu sa takvim pravilima poravnanja;

1.2. obaveza učesnika sistema, kliring kuće ili centralne glavne stranke da vrši isplate učesniku sistema, i pravo učesnika sistema, kliring kuće ili centralne glavne stranke da primi isplate od učesnika u sistemu, kliring kuće ili centralne glavne stranke će biti netoizirana, i netoizirano poravnanje ili završna suma može biti utvrđena u skladu sa pravilima poravnanja sistema;

1.3. kada pravila poravnanja sistema navode da je poravnanje platne obaveze preko ulaza u, ili isplate sa, računa učesnika u sistemu, kliring kuće ili centralne glavne stranke u Centralnoj Banci konačno i nepovratno, ulaz ili isplata neće biti preokrenuta, vraćena ili ukinuta.

Član 19

Ishod, stečaj ili administracije operatora sistema ili učesnika sistema

1. Platni nalozi registrovani u sistemu i njihovo izvršenje je zakonski sprovodljivo i obavezno za treće strane. U slučaju pokretanja procedure stečaja prema jednom učesniku u sistemu, platni nalozi koji su registrovani u sistemu pre pokretanja procedure stečaja zakonski su sprovodljivi i obavezni za treće strane.

2. Uplatnice koje su registrovane u sistem nakon pokretanja procedure stečaja a izvršene su na dan početka procedure stečaja, uplatnice su zakonski sprovodljive i obavezne za treće strane, pod uslovom da operator sistema nije znao o njima u trenutku izvršenja naloga, niti je mogao znati za početak te procedure.

3. Specifičan momenat ulaska platnog naloga u sistem treba biti utvrđen pravilima tog sistema.

4. Učesnik sistema protiv koga se donosi presuda, nalog ili odluka o dobrovoljnom okončanju aktivnosti na dan prijema ili donošenja akta, odmah informiše centralnu banku i operatora sistema.

5. Postupci nesolventnosti neće imati retroaktivni efekat na prava i obaveze učesnika sistema, koje proizilaze iz kliringa ili poravnanja platnih obaveza na određenom sistemu pre vremena počinjanja takvih postupaka.

6. Bilo kakav ulaz na ili isplata sa računa učesnika sistema, kliring kuće ili centralne glavne strane u Centralnoj Banci radi poravnanja platne obaveze u sistemu neće biti predmet bilo kakvih odredbi ili naloga koji se izvršavaju na osnovu te aktivnosti.

7. Prava i obaveze učesnika sistema, kliring kuće, centralne glavne stranke ili Centralne Banke, u vezi sa kolateralom dodeljenim istom kao osiguranje za isplatu ili performansu obaveza ostvarenih u sistemu, neće imati uticaja od postupaka nesolventnosti. Pogotovo, takva prava i obaveze neće biti predmet bilo kakve zaostale odredbe ili naloga koji ima uticaja na spremnost kreditora za ostvarivanje prava i obaveza u vezi sa kolateralom.

8. Suma koja prelazi iznos naloga ili bilans debita koji je rezultat gore opisanih operacija sistema će biti plaćen u postupcima nesolventnosti. Nalog koji nije zadovoljen na izlazu realizacije ili bilans kredita može biti izvršen protiv postupaka nesolventnosti na osnovu odredbi koje se obično primenjuju uz nju.

9. Prava i pravni lekovi jednog operatora, učesnika u sistemu, kliring kuće, centralne glavne stranke ili Centralne Banke u vezi sa kolateralom dodeljenim istom kao osiguranje za isplatu ili performansu obaveza ostvarenih u sistemu, neće imati uticaja od postupaka nesolventnosti ili stečajnih postupaka ili bilo kog drugog zakona sa sličnom svrhom ili efektom. Pogotovo, ta prava i pravni lekovi neće biti predmet bilo kakve zaostale odredbe ili naloga koji ima uticaja na spremnost kreditora za ostvarivanje prava i obaveza u vezi sa kolateralom.

POGLAVLJE IV PREKRŠAJI, KOREKTIVNE MERE I KAZNE

Član 20

Prekršaji i korektivne mere

1. Korektivne mere i kazne za prekršaje koje su predviđene u ovom članu će biti izrečene od Centralne Banke. Mere će biti izrečene na osnovu ozbiljnosti prekršaja, njegovom uticaju na rizik sistema, nivo kada je isti otkriven, da li je bio dobrovoljno prijavljen od strane počinioca, i koja je mera pogodna za prevazilaženje ili prekid prekršaja.

2. Centralna banka preduzima jednog od dole navedenih administrativnih mera ili izriče jedno od administrativnih disciplinskih mera ako se konstatuje da je počinjen prestup koji se odnosi na kršenje odredbe ovog zakona ili neku meru centralne banke donošenu u skladu sa zakonom, i to:

2.1. izdaje pismenu napomenu;

2.2. izdaje pismenu naredbu za preduzimanje popravnih mera;

2.3. određuje ograničenja ili kazne za počinioca, u iznosu od sto (100€) evra do hiljadu (1.000€) evra dnevno za svaki dan koliko je trajao prestup;

2.4. privremenu suspendira ili razrešava zvaničnike, menadžere ili službenike tih kršilaca sa njihovih položaja;

2.5. suspendira ili anulira licenciju ili ovlašćenju;

3. Odluke Centralne Banke ili njenih agenata na osnovu ovog zakona mogu biti predmet sudskog pregleda samo na osnovu odredbi navedenih u Zakonu o Centralnoj Banci.

Član 21 Prekršaji i kazne

1. Bilo koje lice koje radi u suprotnosti sa odredbama članova 3., 4. i 5. ovog zakona je krivično delo i nakon osuđivanja može biti kažnjen zatvorom do sedam (7) godina kao i kazne do trideset hiljada (30.000€) evra.

2. Ukoliko glavni izvršni službenik, direktor ili zaposleni u platnoj instituciji ili u operatoru sistema ili učesnik sistema:

2.1. obstruira pravilno obavljanje dužnosti revizora u skladu sa ovim zakonom ili jednog inspektora Centralne Banke od strane inspektora koji je ovlašćen od Centralne Banke;

2.2. pokvari, uništi, izmeni ili falsifikuje račune, knjige zapisa platne institucije, operatora sistema ili učesnika u sistemu;

2.3. sa namerom prevare registrira netačne podatke ili podbacuje registrovanje materijalnih podataka na računima platne institucije, platnog sistema, ili učesnika u sistemu, vrši krivično delo za taj prekršaj i nakon osuđivanja može biti predmet kazne zatvora do pet (5) godina kao i kazne do dvadeset hiljada (20.000€) evra.

3. Bilo koje lice koje na drugi način ometa ili obstruira odredbe ovog zakona ili je kriv za taj prekršaj i nakon osuđivanja može biti predmet kazne zatvora do tri (3) godine, kazne do deset hiljada (10.000€) evra, ili oba dve zajedno.

DEO III

IZVRŠAVANJE PLATNIH TRANSAKCIJA

POGLAVLJE I

OPŠTE DUŽNOSTI PLATNE INSTITUCIJE

Član 22

Definicije

1. Za svrhu ovog dela upotrebljeni izrazi imaju sledeće značenje:

1.1. **Kartica** - bilo koja kartica, uključujući debit, kredit, Bankomate, prodajna mesta ili kartica sa nagomilanom vrednošću, koja se koristi od strane klijenta za transfere fondova, i isključujući karticu izdatu od strane trgovaca za jedinstvenu upotrebu u njihovoj radnji ili lancu radnji;

1.2. **Transfer kredita** - platna transakcija koja potiče od platioca, koji izdaje platni nalog njegovoj instituciji kojim daje instrukcije instituciji da prenese fondove sa računa platioca za plaćenog ili za račun plaćenog;

1.3. **Klijent** - fizička osoba ili pravni entitet koji koristi platne instrumente ili platne usluge koje se pružaju od platne institucije;

1.4. **Debit transfere** - platna transakcija koja potiče od platnog naloga plaćenog, na osnovu ovlašćenja platioca, davajući instrukcije instituciji plaćenoga da podigne novac sa računa platioca;

1.5. **Elektronski pristanak** - bilo koji zvuk, simbol, ili proces koji je:

1.5.1. povezan sa tehnologijom (1.) imajući električne, digitalne, magnetne, bežične, optičke, elektromagnetske, ili slične sposobnosti, uključujući (ali ne ograničavajući na) mobilnu telefoniju, facsimile i internet i (2.) kojima se može pristupiti samo preko bezbednosnog pristupnog koda;

1.5.2. logički povezani sa pravno obavezujućim sporazumom ili ovlašćenjem i koji su izvršeni ili usvojeni od strane lica sa namerom da se pridržava takvog sporazuma ili ovlašćenja.

1.6. **Sistem elektronskog transfera fondova** - platni sistem koji izvršava transfere fondova bilo na električni ili na neki drugi način koji ne uključuje papire, podržavajući transfere fondova koji su izvršeni putem jednog od ovih kanala ili kombinacijom istih:

- 1.6.1. terminali tačke-prodaje (POS);
- 1.6.2. Automated teller machines (ATM);
- 1.6.3. kablovski, internet ili kanali drugih komunikacija;
- 1.6.4. telefonski instrumenti, uključujući mobilne;
- 1.6.5. kreditne i debit kartice uskladištene vrednosti.

1.7. **Okvirni ugovor** - ugovor koji pokriva buduća izvršenja individualnih i kontinuiranih transfera i koji mogu sadržati obaveze i uslove za postavljanje računa radi izvršavanja tih transfera;

1.8 **Isplatilac** - osoba koja je krajni korisnik fonda.

1.9. **Institucija isplate** - platna institucija u platnom nalogu koja treba da izvrši isplatu plaćenom

- 1.9.1. kreditirajući račun plaćenog; ili
- 1.9.2. na neki drugi način, kada platni nalog ne daje način kreditiranja računa;

1.10. **Platioc** - osoba koja ima račun i koja odobrava platni nalog debitovanjem tog računa; ili, kada račun ne postoji, osoba od koje potiče transfere fondova u korist plaćenog;

1.11. **Institucija primalac** - institucija kojoj je adresirana instrukcija pošiljaoca;

1.12. **Bezbednosni Pristupni kod** - lični identifikacioni broj (PIN), lozinka, kod ili neki drugi uređaj koji pruža način za pristup računu klijenta za svrhu, pored drugih, iniciranja transfera fondova elektronskim putem;

1.13. **Bezbednosni postupak** - postupak utvrđen sporazumom klijenta i institucije primaoca za svrhu.

- 1.13.1. provere da li platni nalog ili komunikacija koja se razlikuje ili anulira platni naloga koji potiče od klijenta, ili
- 1.13.2. otkrivanje greške u transmisiji ili sadržaju platnog naloga ili dopisa. Bezbednosni postupak može zahtevati korišćenje algoritama ili drugih kodova, identifikaciju reči ili brojeva, šifrovanje, postupke povratnih poziva, ili slične bezbednosne uređaje. Upoređivanje potpisa na platnom nalogu ili uzorkom ovlašćenog potpisa klijenta.

1.14. **Pošiljaoc** - lice koje daje instrukcije instituciji primaocu, bilo da je platio ili plaćeni kao što to može biti slučaj. Pošiljaoc će takođe biti institucija primalac koja nalaže zauzvrat drugoj instituciji primaocu radi izvršenja transfera sredstava.

Član 23

Transparentnost i pravo na adekvatno informisanje

1. Platna institucija će imati opštu dužnost da obavesti klijenta i javnost uopšte o uslovima njenih usluga i delovaće na potpuno transparentan način.
2. U tom cilju, kada je ovim zakonom propisana obaveza platne institucije da pruža klijentu odgovarajuće informacije, onda ona mora obezbediti informacije bez potrebe za nekim preciziranim zahtevom klijenta na način koji ne zahteva posebne aktivnosti od strane klijenta radi dobijanja informacija i upoznavanja sa njima.
3. kada je ovim zakonom izričito predviđeno da platna institucija obezbeđuje zatražene informacije klijentu i odobrava na poseban način, isti se mora njemu pridržavati. Međutim, on uvek postupa tako da klijentu omogućava prijem potpurnih i pouzdanih informacija.

Član 24

Uslovi korišćenja

1. Platna institucija treba imati standardne uslove korišćenja u vezi sa izvršavanjem platnih transakcija i izdavanjem i upravljanjem platnim instrumentima.
2. Oni trebaju biti urađeni na pismeni način i trebaju biti jasni, lako razumljivi i prijateljski orijentisani.
3. Standardni uslovi korišćenja trebaju biti pokazane od strane institucije klijentu pre nego što se prvi put koristi platni instrument ili pre nego što se izvrši prva transakcija.
4. Standardni uslovi korišćenja će uključivati:
 - 4.1. odgovornost klijenta za bilo koji neovlašćeni transfer i dužnost momentalnog obaveštavanja institucije o bilo kakvom gubitku, zloupotrebi, krađi ili neovlašćenom korišćenju, pristupnog koda ili kartice ili nekog drugog platnog instrumenta;
 - 4.2. telefonski broj i adresu odeljenja zaduženog za instituciju koji se treba obavestiti u slučaju da klijent veruje da je došlo do ili može doći do neovlašćenog transfera;
 - 4.3. pravo klijenta da zaustavi isplatu ranije ovlašćenog transfera kao i uslove i procedure da se otpočne sa zaustavljanjem platnog naloga;
 - 4.4. maksimalno vreme izvršenja za bilo koju vrstu transfera koji se trebaju izvršiti;

- 4.5. sve naknade koje se trebaju platiti od klijenta i, ukoliko je moguće, prekid svih suma bilo kakve naknade;
 - 4.6. ukoliko je moguće, pravila za izračunavanje deviznog kursa koji će se koristiti u bilo kojim transferima koji se trebaju izvršiti;
 - 4.7. informacije u vezi sa podnošenjem žalbi, istrage kao i procedure rešavanja;
 - 4.8. pravo klijenta da primi relevantna dokumenta u vezi sa individualnim transakcijama.
5. uputstva klijenta da zabrani isplatu ranije ovlašćenog transfera kao što je navedeno u podstavu 4.3. ovog člana odmah se obrađuju izuzev ukoliko nije drugačije dogovoreno od strane klijenta i institucije gde su datum ili vreme predodređeni.
6. Za svrhu ovog člana, “**ranije ovlašćeni transfer**” znači bilo koji ranije aranžman ili sporazum između klijenta i institucije radi ovlašćenja institucije da:
- 6.1. izvrši plaćanja trećoj strani od fondova koji stoje pored računa klijenta, ili
 - 6.2. transfer fondova s jednog računa klijenta na drugi račun klijenta koji se održava unutar iste institucije ili u drugoj instituciji.
7. Platna institucija mora omogućiti dostupnim kopije standardnih uslova korišćenja u svojim kancelarijama ili agentima.
8. Uslovi i pravila usvajaju se od strane Centralne Banke kada ona daje ovlašćenje platnoj instituciji da otpočne sa svojim aktivnostima. U slučaju da se od platne institucije ne zatraži da aplicira za specifično ovlašćenje za pružanje platnih usluga, tada se uslovi i pravila za specifičan platni instrument trebaju biti podnete za odobrenje u Centralnu Banku uredno pre nego što oni stupe na snagu. Ova odredba neće ni na kakav način uticati na to da Centralna Banka ima bilo kakvu obavezu da odobri cenovne politike, koje neće biti predmet ovlašćenja.

Član 25

Promene uslova i pravila

1. Platna institucija može izmeniti ili modifikovati standardne uslove korišćenja koji upravljaju izvršavanjem platnih transakcija kao i izdavanjem i upravljanjem platnih instrumenata u vezi sa:
 - 1.1. nametanjem ili povećanjem naknada;
 - 1.2. povećavanjem odgovornosti klijenta za gubitke;
 - 1.3. prilagođavanje transakcionih ograničenja na korišćenje kartica, pod uslovom da ona predhodno izda petnaest (15) dana obaveštenje klijentu.
2. Obaveštenje se može obezbediti preko elektronske pošte, ukoliko klient preferira tako.

Član 26

Obaveštenje o drugim promenama

1. Platna institucija može obavestiti klijenta u vezi sa bilo kojim drugim promenama standardnih uslova korišćenja preko:

- 1.1. obaveštenja u periodičnim izjavama računa;
- 1.2. obaveštenja na ATM-u, POS-u ili drugim elektronskim terminalima;
- 1.3. obaveštenja u njenim kancelarijama;
- 1.4. na bilo koji drugi način koji smatra pogodnim.

2. Kada je obaveštenje dato na osnovu stava 1. podstavovi 1.2., 1.3. ili 1.4. ovog člana a klijent nije direktno obavešten, naknadno obaveštenje će biti obezbeđeno za klijenta od strane institucije.

3. Obaveštenje se može obezbediti preko elektronske pošte, ukoliko klient preferira tako.

4. Bez obzira na stav 1. ovog člana obaveštenje unapred nije potrebno dati kada su promene zatražene od neposredne potrebe da se obnovi ili održi bezbednost transfera fondova, platnog sistema ili individualnog računa.

Član 27

Informacije o individualnim platnim transakcijama i izdavanje priznanica

1. Pre bilo koje individualne platne transakcije, platna institucija će, po zahtevu klijenta, obezbediti određene informacije o maksimalnom vremenu za izvršenje kao i o važećim naknadama, i gde je to moguće, o važećem deviznom kursu.

2. Ukoliko drugačije se sporazumeva, u vreme platnog naloga, platna institucija će obezbediti da priznanica bude izdata klijentu koja će sadržati sve sledeće informacije:

- 2.1. sumu transfera;
- 2.2. datum i vreme transfera (ukoliko je praktično);
- 2.3. vrstu transfera;
- 2.4. sumu svake naknade koje će snositi platioc;
- 2.5. naznaka o iznosima koji su debitovana ili kreditirana;
- 2.6. podatke koje će omogućiti platnoj instituciji da identifikuje klijenta i transfer;

- 2.7. ukoliko je to moguće, vrstu i opštu lokaciju bilo koje opreme institucije koja je korišćena za vršenje transakcije ili broj ili simbol koji omogućuje da oprema institucije bude identifikovana;
- 2.8. ime isplatioca, ukoliko kome je vršena isplata;
- 2.9. ukoliko je moguće, i tamo gde najverovatnije neće kompromitovati privatnost ili bezbednost platioca, preostali bilans na računu koji je debitovan tokom transfera (ili, u slučaju depozita, račun koji je kreditiran).
3. Ukoliko je platni nalog dat glasovnim komunikacijama (uključujući i sistem automatskog glasovnog odgovora putem telefona), platna institucija će se osigurati da su sledeće informacije pružene klijentu preko glasovne komunikacije u vreme naloga:
- 3.1. broj priznanice;
- 3.2. suma transfera;
- 3.3. vrsta transfera;
- 3.4. naznaka o iznosima koji su debitovana ili kreditirana;
- 3.5. ime primaoca, kome je vršena isplata;
- 3.6. ukoliko je moguće, i tamo gde najverovatnije neće kompromitovati privatnost ili bezbednost platioca, preostali bilans na računu koji je debitovan tokom transfera (ili, u slučaju depozita, račun koji je kreditiran).
4. Platna institucija može odabrati da obezbedi korisnicima usluga opciju za specifikaciju u vreme svakog transfera da priznanica nije potrebna.
5. Priznanice mogu biti u elektronskom formatu.
6. Naknada ne može biti nametnuta korisniku za izdavanje priznanice u skladu sa stavom 1. i 2. ovog člana.
7. U slučaju da oprema institucije nije u poziciji da štampa priznanice, korisnik treba biti obavešten da priznanica neće biti omogućena na tom mestu, pre procesuiranja transfera, tako da korisnik može da donese odluku o tome da li da nastavi sa transferom bez priznanice.

Član 28

Dokazna vrednost priznanica

U bilo kojoj pravnoj stvari, priznanice izdate na osnovu člana 27. ovog zakona koje navode da je transfer izvršen, će biti prihvatljive kao dokaz tog transfera i činiće dokaz da je to urađeno.

POGLAVLJE II VRŠENJE TRANSFERA

Član 29 Izvršenje

1. Institucija primalac će izvršiti platni nalog koji je iniciran od platioca do kraja sledećeg poslovnog dana izuzev ukoliko nije drugačije zatraženo od pošiljaoca; s'tim da, međutim, ni u kom slučaju će institucija primalac biti obavezna da izvrši platni nalog ukoliko nema dovoljno fondova na računu sa kojeg se fondovi trebaju prebaciti.
2. Institucija primaoca će kreditirati račun primaoca do kraja sledećeg radnog dana od dana prijema platnog naloga.
3. U slučaju platnog naloga koji potiče od ili preko primaoca, platna institucija primaoca će prebaciti iste u platnu institucije platioca unutar vremenskog roka dogovorenog između primaoca i njegove platne institucije, omogućujući poravnanje, što se tiče direktnog zaduživanja, na dogovoreni rok.

Član 30 Prijem platnih naloga

1. Vreme prijema je vreme kada je platni nalog koji je prenet direktno od strane platioca ili indirektno od ili preko primaoca primljen od strane platne institucije primaoca.
2. platna institucija može odrediti isplatiocu rok u toku rada za prijem i obradu platnih naloga. Ti rokovi su razni i mogu se odrediti za platne naloge ili za razne kategorije uplatnica. Vremenski rok može se sprovesti prema odašiljaču u celosti ili razni rokovi mogu se sprovesti za razne odašiljače ili za razne kategorije uplatnica.
3. Ukoliko je platni nalog primljen nakon zatvaranja poslovnog dana ili nakon određenog vremena za obradu, institucija primalac može tretirati platni nalog kao da je primljen na otvaranju sledećeg poslovnog dana.
4. Platna institucija će održavati klijenta obaveštenim o bilo kojem vremenu obrade ili vremena tokom poslovnog dana za prihvatanje i procesuiranje platnih naloga, i bilo kojih promena.

Član 31 Nepromenljivost

1. Platioc ne može opozvati platni nalog kada se on već primi od strane platne institucije primaoca, izuzev ukoliko nije drugačije navedeno putem sporazuma.
2. Kada je platni nalog iniciran od ili preko primaoca, platioc ne može opozvati platni nalog nakon prenosa platnog naloga ili davanja njegovog pristanka da se izvrši platna transakcija za

primaoca. Bez obzira na neko pravo na povraćaj koje on uživa, platioc može opozvati platni nalog najkasnije do kraja radnog dana koji predhodi danu dogovorenom za debitiranje fondova.

3. Pravila koja se koriste za platne naloge će se jednako koristiti i za otkazivanje komunikacija ili za izmenu naloga za plaćanje.

Član 32

Prenos platnih naloga preko sistema elektronskog transfera fondova

1. Ukoliko se platni nalog adresiran na instituciju primaoca prenese na sistem elektronskog transfera fondova, ovaj sistem će se smatrati agentom pošiljaoca za svrhu prenosa platnog naloga institucije. Ako postoje neslaganja između pojmova u platnom nalogu prenetih sistemu elektronskog transfera fondova od strane pošiljaoca, i pojmova platnog naloga prenetog preko ovog sistema u instituciju, prednost će imati ovaj drugi, izuzev ukoliko nije drugačije navedeno u pravilima ovog sistema.

2. Platna institucija ne treba izbegavati niti jednu obavezu prema svom klijentu samo zbog činjenice da je on stranka u sistemu elektronskog transfera fondova, a druga stranka sistema nije uspela da ispuni svoje obaveze navedene prema ovom zakonu.

3. Odgovarajuća prava i obaveze stranaka ka sistemu elektronskog transfera fondova će biti određena bilateralnim ili multilateralnim sporazumima što će biti predmet nadzora Centralne Banke.

POGLAVLJE III NEOVLAŠĆENI I POGREŠNI TRANSFERI FONDOVA

Član 33

Ovlašćivanje transfera

1. Transfer fondova će se smatrati ovlašćenim samo ukoliko je pošiljaoc dao pristanak da se izvrši takav transfer.

2. Pristanak da se vrši transfer fonda ili serija transferi izdaje se u odliku koji je dogovoren između stranaka.

3. U nedostatku takvog priznanja, transfer će se smatrati neovlašćenim.

4. Ukoliko su se platna institucija i njen klijent sporazumeli da će se autentičnost platnih naloga izdatih platnoj instituciji na ime klijenta kao pošiljaoca verifikovati na osnovu bezbednosne procedure, platni nalog koji je primljen od strane institucije primaoca je efektivan kao nalog klijenta, bez obzira da li je ili nije ovlašćen, ukoliko je:

4.1. bezbednosna procedura komercijalno razuman metod obezbeđivanja sigurnosti sa aspekta tržište pružanja protiv neovlašćenih platnih naloga, i

4.2. institucija dokaže da je primila platni nalog u poverenju i u skladu sa bezbednosnom procedurom i bilo kojim pismenim sporazumom ili instrukcijom klijenta koja je ograničavala prihvatanje platnih naloga izdatih na ime klijenta. Od institucije se ne traži da prati instrukcije koje krše pismeni sporazum sa klijentom ili obaveštenja istih koja nisu primljena na vreme i na način koji bi pružio instituciji razumnu mogućnost da reaguje na to pre nego što je primljen platni nalog.

Član 34

Pogrešni platni nalozi

1. Kada je platni nalog iniciran od strane platioca, platna institucija platioca će biti odgovorna platiocu za pravilno izvršenje platne transakcije, izuzev ukoliko platna institucija ne dokaže da je greška urađena od strane platioca, ili platna institucija može dokazati platiocu i, ukoliko je relevantno, platnoj instituciji primaoca, da je platna institucija primaoca pravilno primila platnu transakciju, u kojem slučaju, platna institucija primaoca će biti odgovorna primaocu za pravilno izvršenje platne transakcije.

2. Ukoliko je platni nalog prenesen na osnovu bezbednosnog postupka za detekciju grešaka, i platni nalog:

2.1. pogrešno naložio plaćanje primaocu kome nije bilo namenjeno od strane pošiljaoca;

2.2. pogrešno naložio plaćanje u sumi koja je veće ili manje od sume koja se nameravala poslati od strane pošiljaoca;

2.3. je pogrešno upućen duplikat platnog naloga koji je već ranije poslat od strane pošiljaoca, sledeća pravila će se koristiti:

2.3.1. ukoliko pošiljaoc dokaže da je pošiljaoc ili lice koje se poziva u ime pošiljaoca bio u skladu sa bezbednosnom procedurom i da bi greška bila pronađena da je institucija primalac takođe pratila procedure, pošiljaoc nije obavezan da plati taj nalog u merama navedenim u podstavovima 2.3.2. i 2.3.3. ovog stava;

2.3.2. ukoliko je transfer izvršen na osnovu pogrešnog platnog naloga preciziran u podstavu 2.1. ili 2.2. ovog stava, pošiljaoc nije obavezan da plati nalog i institucija primalac ima pravo da povрати od primaoca bilo koju sumu koja je isplaćena primaocu;

2.3.3. ukoliko je transfer izvršen na osnovu platnog naloga preciziranog u podstavu 2.2. ovog stava, pošiljaoc nije obavezan da plati nalog u meri u kojoj suma koja je primljena od primaoca veća od sume namerene od pošiljaoca. U tom slučaju, institucija primalac ima pravo da povрати od primaoca višak primljene sume.

3. Ukoliko (1) pošiljaoc pogrešnog platnog naloga preciziranog u stavu 2 ovog člana nije obavezan da plati u celosti ili samo deo naloga, i (2) pošiljaoc primi obaveštenje od institucije primaoca da je nalog prihvaćen od strane institucije ili da je račun pošiljaoca debitovan na osnovu naloga, dužnost pošiljaoca je da normalno obrati pažnju, na osnovu informacija koje su dostupne pošiljaocu, da otkrije grešku u vezi sa nalogom kao i da obavesti instituciju o relevantnim činjenicama u razumnom roku, koji ne prelazi četrdeset pet (45) dana, nakon što je obaveštenje iz institucije primljeno od strane pošiljaoca. Ukoliko banka dokaže da pošiljalac nije uspeo da izvrši tu dužnost, pošiljalac je odgovoran instituciji za taj gubitak koji institucija dokaže da se desio kao rezultat neuspeha, ali odgovornost pošiljaoca nemože premašiti sumu koja je na nalogu pošiljaoca.

Član 35

Obaveštenje o gubitku, krađi ili neovlašćenom korišćenju

1. Platna institucija treba osigurati efektivna sredstva i pogodne načine pomoću kojih klijenta može obavestiti o bilo kom gubitku, zloupotrebi, krađi ili neovlašćenom korišćenju kartice ili nekog drugog elektronskog uređaja ili narušavanje bezbednosnog pristupnog koda.

2. Platna institucija koja pruža usluge treba osigurati procedure za priznavanje priznanica o obaveštenjima, uključujući telefonsko obaveštenje, od strane klijenta za bilo kakav gubitak, zloupotrebu, krađu ili neovlašćeno korišćenje kartice ili elektronskog uređaja ili narušavanje bezbednosnog pristupnog koda.

3. Priznanica ne treba biti izdata pismeno ukoliko institucija ima način na koji klijent može potvrditi da je on izvršio obaveštavanje i kada je to obaveštenje urađeno.

Član 36

Odgovornost u slučajevima kada je sistem ili oprema u kvaru

1. Platne institucija će biti odgovorna prema svom klijentu:

1.1. za gubitak prouzrokovan kvarom sistema ili opreme elektronskog transfera fondova za kompletiranje transakcije koja je prihvaćena od terminala, u skladu sa instrukcijama klijenta, ili

1.2. za kompjutersku računsku ili knjigovodstvenu grešku urađenu od strane institucije.

2. Platna institucija će obavestiti klijenta odmah preko:

2.1. obaveštenja na ATM-u, POS-u ili drugim elektronskim terminalima;

2.2. obaveštenjem u njegovim kancelarijama;

2.3. na bilo koji drugi način koji smatra pogodnim, ukoliko je svesna da sistem ili oprema koja je potrebna za izvršenje transfera fondova nije dostupna za korišćenje ili kada postoji kvar.

3. Platna institucija će obavestiti odmah klijenta u vezi sa bilo kakvim kvarom koji se desio prilikom izvršavanja platnog naloga u vezi bilo kojeg predašnjeg kvara na sistemu.

4. Kada je klijent trebao biti upoznat da sistem ili oprema nije bila dostupna za korišćenje ili je bila u kvaru, odgovornosti institucije su ograničene na popravljanje bilo kakve greške na računu klijenta, i povraćaj bilo kakvih naknada ili taksi nametnutih klijentu za tu transakciju.

5. Bez obzira šta je utvrđeno u stavu 4. ovog člana platna institucija neće biti odgovorna svojim klijentima ukoliko je neuspeh izvršavanja transfera fondova prouzrokovan ili je došao kao rezultat više sile ili drugih okolnosti van njene kontrole, ukoliko je institucija posvetila razumnu pažnju.

Član 37

Sigurnost depozita na elektronskom terminalu

1. Sigurnost depozita primljen na elektronskom terminalu će biti odgovornost institucije koja prima depozite, od vremena kada se transakcija izvrši, što je predmet verifikacije iznosa depozita.

2. Kada postoji neslaganje između sume koja je zabeležena kao deponovana na elektronskom terminalu i sume zabeležene kao primljene, institucija će obavestiti klijenta u vezi sa razlikom sledećeg radnog dana i navešće trenutnu sumu koja je kreditirana na račun klijenta.

Član 38

Dužnost klijenta da prijavi greške

1. Klijent treba da obavesti svoju platnu instituciju o bilo kojoj grešci u njegovoj izjavi o računu ili o mogućoj neovlašćenoj transakciji u vezi sa njegovom karticom ili bezbednosnim pristupnim kodom.

2. Obaveštenje će se pismeno uraditi u roku od trideset (30) dana od dana izjave o računu.

3. Kada postoji žalba o neovlašćenom transferu fondova od klijenta treba dokazati instituciji radi pokazivanja da je transfer fondova bio ovlašćen, tačno zapisan, unuesen na računu i na njega nije uticao bilo kakvi tehnički krah ili neki drugi nedostatak.

4. Za svrhu ovog člana, greška u izjavi računa uključuje:

4.1. nepravilan transfer fondova na ili sa računa klijenta;

4.2. dodatak ili neodstatak u periodičnim izjavama transfera fondova koji se tiču računa klijenta.

Član 39

Druge dužnosti klijenta

1. Klijent neće:

- 1.1. direktno ili indirektno obelodaniti ni bilo kojoj osobi sigurnosni pristupni kod njegove kartice ili bilo kojeg elektronskog uređaja koji se koristi za transfere fondova ili dati elektronski pristanak;
 - 1.2. neće pridavati potrebnu važnost da sačuva sigurnosni pristupni kod ili neku drugu tajnu elektronskog uređaja.
2. Platna institucija će biti oslobođena bilo kakve odgovornosti ukoliko se dokaže da je klijent prekršio dužnost navedene u stavu 1. ovog člana.
 3. Klijent neće biti odgovoran za bilo kakve gubitke koji su rezultat od ne autorizovane transakcije koja će se desiti nakon što je on obavestio platnu instituciju da je njegova kartica izgubljena, zloupotrebljena ili ukradena, ili da je sigurnosni pristupni kod ili drugi elektronski uređaj koji daje elektronski pristanak prekršen.

Član 40 **Kašnjenje obaveštavanja**

Kada je klijent doprineo šteti koji je rezultat neautorizovane transakcije kašnjenjem obaveštavanja o gubitku, zloupotrebi ili krađi kartice, ili kada neko drugi zna bezbednosni pristupni kod kartice, klijent je odgovoran za aktuelni gubitak koji se desio, izuzev ukoliko je taj deo gubitka nastao bilo kojeg dana koji prelazi dnevni limit transakcije koji se koristi za kartice, druge uređaje ili račun.

Član 41 **Okolnosti kada klijent nije odgovoran**

1. Klijent neće biti odgovoran za gubitak:
 - 1.1. koji se ne pripisuje ili kome klijent nije doprineo;
 - 1.2. koji se desio prevarom ili nemarnim ponašanjem službenika imenovanih od:
 - 1.2.1. institucije;
 - 1.2.2. kompanije i drugih institucija uključenih u mrežne aranžmane;
 - 1.2.3. trgovaca koji su povezani sa karticom ili drugim komunikativnim sistemom;
 - 1.3. Koja se odnosi sa karticom koja je krivotvorena, neispravna, istekla, ili
 - 1.4. koji su se desili pre nego što je klijent primio njegovu karticu ili bezbednosni pristupni kod.
2. Kada se desi bilo kakvi spor u vezi sa karticom klijenta, treba se prepostaviti da klijent nije dobio karticu, osim ukoliko institucija može dokazati suprotno.

Član 42

Pravo na povraćaj

1. Platioc ima pravo na povraćaj ovlašćenog transfera fonda od njegove platne institucije koji je iniciran od ili preko plaćenog koji je ranije već izvršen, ukoliko se sledeći uslovi ispune:

1.1. ovlašćenje nije preciziralo tačnu sumu platne transakcije kada je ovlašćenje urađeno;

1.2. kada je isplaćena suma premašila iznos koji bi platioc razumno očekivao imajući u obzir njegovu predhodnu liniju trošenja, uslove u njegovom okviru ugovora kao i odgovarajuće okolnosti slučaja. Na zahtev platne institucije, platioc će obezbediti faktičke elemente koji su u vezi sa tim uslovima.

2. Nadoknadu će činiti puna suma izvršenog transfera. Međutim, platioc i njegova platna institucija se mogu dogovoriti u okviru ugovora da platioc ima pravo na povraćaj iako uslovi o povraćaju iz stava 1. ovog člana nisu ispunjeni.

3. Može biti dogovoreno u okvirnom ugovoru između platioca i njegove platne institucije da platioc nema pravo na povraćaj kada je on dao svoj pristanak za izvršenje direktnog transfera u njegovu platnu instituciju i, ukoliko je moguće, informacije o budućim transferima su pružene ili su omogućene na sporazumni način za platioca najmanje nedelju dana pre dana izvršenja platne institucije ili primaoca.

4. Platioc može zatražiti povraćaj naveden u stavu 1. ovog člana ovlašćenog transfera iniciran od ili preko primaoca u vremenskom roku od šesdeset (60) dana, od dana kada su fondovi debitovani.

5. U roku od deset (10) poslovnih dana od dana prijema zahteva za povraćajem, platna institucija će povratiti punu sumu transfera ili će pružiti obrazloženje za odbijanje povraćaja.

POGLAVLJE IV

POSEBNE ODREDBE KOJE SE TIČU BANKARSKIH RAČUNA

Član 43

Povlačenja i plaćanje sa računa

1. U zavisnosti sa uslovima ugovora, kreditni bilans, koji čini adekvatno pokriće na računu, može biti povučen od strane klijenta ili plaćen od banke u skladu sa nalogom o plaćanju.

2. Stav 1. ovog člana se neće primenjivati kada je kreditni bilans na računu bio predmet upozorenja, oduzimanja ili sličnog procesa poverilaca; gde je račun zatvoren, suspendovan ili zamrznut; i gde, prilikom izvršenja platnih naloga, banka krši važeći zakon.

Član 44 Izjave računa

1. banka pruža svojim klijentima na njihov zahtev pregled računa u kome se navodi svako registrovano kreditiranje ili uplaćivanje od dana izdavanja poslednjeg pregleda kao i konačni obračun računa.
2. Izjava o računu se može obezbediti preko elektronske pošte, ukoliko klijent preferira tako.

Član 45 Poverljivost računa

Banka će biti obavezana poverljivošću i neće obelodaniti bilo koju informaciju koja se tiče računa nijednom licu izuzev klijenta, osim ukoliko to nije zatraženo na osnovu sudskog naloga ili u skladu sa važećim zakonom ili na osnovu izraženog ovlašćenja od strane klijenta.

Član 46 Registar računa

1. Centralna Banka vodi jedan registar bankarskih računa u Republici Kosovo u skladu sa zakonodavstvom i pravilnicima koje donosi CBK.
2. Za svrhu stava 1 ovog člana, sve banke koje operiraju u Republici Kosovo će regularno podnositi osnovne identifikacione podatke o individualnim računima koji se kod njih održavaju, kao što je to utvrđeno zakonima i pravilnicima CBK.

POGLAVLJE V ISTRAGA I POSTUPCI ODLUČIVANJA

Član 47 Žalbe i istraga

1. Platna institucija će:
 - 1.1. uspostaviti formalne procedure za beleženje žalbi od strane klijenata za stvari koje su pokrivene ovim delom;
 - 1.2. uspostaviti odgovarajuće procedure za istragu i rešavanje bilo koje žalbe podnete od strane klijenta;
 - 1.3. utvrđivati standardne uslove sredstava i procedure za podnšenje žalbe.

2. Klijent je dužan da obelodani platnoj instituciji sve relevantne informacije koje se tiču žalbe izuzev njegovog pristupnog koda.
3. Platna institucija će, koliko je to moguće, rešiti sve žalbe što pre.
4. Odluka platne institucije u vezi sa žalbom se treba doneti na osnovu svih relevantno utvrđenih činjenica a ne na osnovu zaključaka koji nisu podržani dokazima.
5. Kada platna institucija nije u stanju da reši žalbu odmah, kao što je to zatraženo u stavu 3 ovog člana, ona će odmah obavestiti klijenta o potrebi za dodatnih petnaest (15) dana da se reši ta žalba.
6. Kada platna institucija nije u stanju da reši žalbu u roku od petnaest (15) dana, ona će pismeno obavestiti klijenta o potrebi za produžetkom koji ni u kom slučaju neće preći trideset (30) dana od datuma kada je žalba podneta.
7. Platna institucija će odmah obavestiti klijenta u vezi sa ishodom istrage, zajedno sa razlozima za takav ishod nakon završetka istrage.
8. Kada kao rezultat istrage na osnovu žalbe, platna institucija otkrije da je račun klijenta nepravilno kreditovan ili debitovan, ukoliko je to moguće, ona će odmah:
 - 8.1. vršiti prepravke na računu klijenta uključujući i važeći interes ili naknadu od platne institucije;
 - 8.2. pismeno će obavestiti o promenama koje su urađene na njegovom računu.

Član 48

Dužnost obaveštavanja klijenta u vezi sa odgovornošću

1. Kada je platna institucija mišljenja da je klijent odgovoran za gubitak koji proizilazi iz bilo kog gubitka, zloupotrebe, krađe ili neautorizovanog korišćenja kartice ili kršenja bezbednosnog pristupnog koda:
 - 1.1. platna institucija će obezbediti klijentu, kopije bilo kojih dokumenata ili druge dokaze koji su relevantni za takav ishod njene istrage, uključujući i informacije iz zapisa transakcija; i
 - 1.2. platna institucija će takođe pregledati i zapise iz sistema da bi utvrdila da li je bilo ikakvog kvara sistema ili opreme u vreme transakcije, i pismeno će obavestiti klijenta u vezi sa ishodom istrage.
2. Uvek će se obezbediti da se od platne institucije neće tražiti da obezbedi bilo koje informacije koje su u direktnoj vezi sa ili imaju uticaj na sigurnost platne institucije ili njenog sistema.

Član 49

Informacije i saveti o tužbi

1. Postupak žalbe treba sadržati informacije koje su povezane sa
 - 1.1. pravom klijenta da se žali na ishod njegove žalbe višem menadžmentu, i
 - 1.2. pravom klijenta da prosledi žalbu u Centralnu Banku, ukoliko nije zadovoljan sa ishodom njegove žalbe.
2. Institucija treba upoznati klijenta sa ili obezbediti moguće informacije navedene u članu 1 ovog člana.

Član 50 **Zapisi žalbi**

Institucija treba imati zapise svih žalbi i njihovih ishoda, tako da prikupljeni podaci o vrsti, frekventnosti i rešavanju takvih žalbi mogu biti dostupni Centralnoj Banci kada je to potrebno.

Član 51 **Tragovi za reviziju**

Institucija osigurava da njeni transferi fondova generišu dovoljno zapisa da bi se omogućilo praćenje transakcije, provera i kada se neka greška desi, da se identifikuje i ispravi.

Član 52 **Privatnost**

1. Institucija se treba osigurati da sve informacije koje se tiču transfera njenih klijenata neće biti obelodanjene izuzev ako se to dozvoli Zakonom.
2. Nijeno drugo lice sem službenika ili agenta imenovanog od institucije da održava račun, ili klijent, neće imati pristup preko elektronskog terminala informacijama koje se tiču transfere fondova, poslovima ili računu klijenta.
3. Nijedan elektronski terminal neće biti u stanju da obezbedi bilo koju informaciju u vezi sa transferom fondova, poslovima ili računom klijenta izuzev ukoliko:
 - 3.1. elektronskim terminalom operira ovlašćeni službenik, ili agent imenovan od, institucije, ili
 - 3.2. zahtev za informacije je prosleđen unosom tačnog pristupnog koda klijenta ili kartice.
4. Institucija neće obezbediti nikakvu informaciju koja se tiče transfere fondova ili poslova na računu klijenta izuzev ukoliko je informacija obezbeđena:
 - 4.1. u skladu pravne dužnosti ili odgovornosti, ili

4.2. nakon pristanka klijenta.

5. Pravila koja se tiču operacija individualnih računa će se koristiti za transfere fondova a u vezi sa obelodanjivanjem informacija za treće strane.

Član 53

Odricanje od prava i bolje zaštite

1. Nijedan pismeni sporazum između klijenta i platne institucije ne može sadržati bilo kakvu odredbu koja sadrži bilo kakvo odricanje od bilo kakvog dodeljenog prava ili razloga za pokretanje postupka kreiranog ovim zakonom.
2. Ništa u ovom zakonu neće sprečiti bilo koji sporazum kojim se daje klijentu više prava, ili obeštećenja ili više zaštite od one koja je navedena u ovom zakonu.

Član 54

Poseban režim ili isključenje

Centralna Banka će imati moć da izda posebne režime ili isključenje za određene kategorije platnih instrumenata u vezi sa njihovom strukturom i efikašnošću da bi se zaštitio korisnik.

DEO IV

RAZNE ODREDBE

Član 55

Trajnost elektronskih podataka

1. Nezavisno prejudiciranja bilo kog zakona, uredbe ili običajne prakse po kojoj bi inače bila prihvatljiva u bilo kom sudu, informacija u vezi sa bilo kojim transferom kroz sistem koja je navedena u bilo kom dokumentu, kompjuterskom štampanju, originalu, mikrofilmu, flopi ili hard disku, ili na bilo kojem drugom elektronskom mediju ili formi, će biti prihvatljiva kao dokaz o ili povezana sa transferom kojeg se tiče.

2. Fotografске slike kao što je film, microfilm, mikrofiš ili kompjuterske slike originalnih dokumenata kao što su čekovi ili drugi platni instrumenti, hartije od vrednosti, uverenja o depozitima, glavne knjige računa i vladine hartije od vrednosti će biti prihvatljive kao dokaz u slučajevima ili transakcijama originalnih instrumenata, ili dokaz dat na pismenoj izjavi.

3. Platne instrukcije, poruke i transferi fondova koji su inicirani, procesuirani i izvršeni na elektronski način uključujući elektronske potpise će biti prihvatljivi kao dokaz u slučajevima ili transakcijama originalnih instrumenata, ili dokaz dat na pismenoj izjavi.

4. Zapisi u glavnim knjigama, novčanim knjigama i drugim knjigama računa bilo koje finansijske institucije bilo da su unesene ručno pisanjem ili kompjuterizovano će biti dokaz u slučajevima, transakcijama i računima zapisanim u njima o činjenicama datim u pismenoj izjavi od strane direktora, glavnog izvršnog službenika, partnera, menadžera ili drugog službenika te finansijske institucije dokaz da takve ručne ili kompjuterizovane glavne knjige, novčane knjige i druge knjige računa su ili su bile obične računovodstvene knjige finansijske institucije i da:

4.1. su zapisi urađeni tokom uobičajenog i redovnog posla, i

4.2. da su knjige tu ili da dolaze odmah iz povereništva finansijske institucije.

Član 56

Prelazne odredbe

1. Banke, finansijske institucije i svi drugi relevantni pravni entiteti koji vrše posao datuma stupanja na snagu ovog zakona će usaglasiti svoju (1) organizaciju, (2) administraciju, i (3) operacije na osnovu zahteva ovog zakona u roku od šest (6) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

2. Banke, finansijske institucije i svi drugi relevantni pravni entiteti čija (1) organizacija, (2) administracija, ili (3) operacije ne budu u skladu sa jednim ili više materijalnih aspekta sa zahtevima bilo koje odredbe ili instrukcije koja će se izdati od Centralne Banke na osnovu ovog zakona, će se uskladiti sa zahtevima takvih mera u roku koji će biti preciziran ili će biti ukinute.

Član 57 **Neprimenljivi zakoni**

Svi postojeći zakoni, uredbe, instrukcije, nalozi ili izuzeća od zakona, pravilnici ili uputstva koje nisu u skladu sa odredbama ovog zakona, su neprimenljive što se tiče pitanja predviđena u ovom zakonu.

Član 58 **Odredba stavljanja van snage**

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi UNMIK-va Uredba br. 2001/26 o platnim transakcijama.

Član 59 **Stupanje na snagu**

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova.

Zakon Br. 04/L-155
4. aprila 2013. god.

Predsednik Skupštine Republike Kosova

Jakup Krasniqi